

Vastaus valtuustoaloitteeseen Paikallisten yritysten parempi huomioiminen kunnan hankinnoissa

Kunnanhallitus 09.03.2026 § 73

Kunnan saamassa, 16.6.2025 päivätyssä valtuustoaloitteessa on tuotu esiin useita näkökulmia paikallisten mikro- ja pk-yritysten parempaan huomioimiseen kunnan hankintaprosesseissa. Aloitteessa nostetaan esille muun muassa hankintojen osiin jakaminen, avoimen markkinavuoropuhelun merkitys, kriteeristöjen tarkastelu sekä paikallisuusasteen seuranta. Alla on käsitelty yksitellen aloitteen sisältämät ehdotukset.

Pienten yritysten huomioiminen

Aloitteessa esitetty hankintojen tarkoituksenmukainen osiin jakaminen on lain mahdollistama keino vaikuttaa siihen, minkä kokoiset yritykset voivat jättää tarjouksensa ja helpottaa pienempien yritysten osallistumista kilpailuun. Tämä on myös asia, jota kussakin kilpailutuksessa harkitaan tarkoituksenmukaisuudesta käsin huomioiden toimittajamarkkinat ja tarpeen, mitä täyttämään kilpailutusta ollaan tekemässä. Hankinnan osiin jakaminen vaikuttaa paikallisten yritysten tarjoamismahdollisuuksien ohella usein myös siihen, miten paljon hankinnan tekeminen ja seuraaminen vaatii työaikaa työntekijöiltä/viranhaltijoilta.

On huomioitava, että hankinnan osiin jakaminen ei vaikuta hankinnassa tulkintaan, onko kyse pienhankinnasta, kansallisen kynnysarvon ylittävästä hankinnasta vai EU-kynnysarvon ylittävästä hankinnasta. Ennakoitu arvo on sama siitä riippumatta, onko hankinta jaettu osiin vai ei. Hankinnan pilkkominen osiin on lain mukaan kiellettyä. Pilkkomisella tarkoitetaan sitä, että hankinnan arvioidun arvon laskentaa suunnitellaan siten, että hankintalain säännösten soveltaminen vältettäisiin.

Pienten yritysten tarjouksen jättämisen mahdollistamiseksi hankinnoissa voidaan mahdollistaa tarjouksen tekeminen ryhmittymänä tai ottaa huomioon myös tarjoukset, joissa käytetään alihankkijoita. Vihdissä pyritään mahdollistamaan pienten- ja keskisuurien yritysten osallistuminen tarjouskilpailuihin aina, kun se on hankinnan kohteen ja hankinnan tekemisen kannalta mahdollista.

Markkinavuoropuhelu

Hankintalakia täsmennetään tulevassa hankintalain uudistuksessa (vuonna 2026) edistämään markkinakartoituksen käyttöä hankintojen valmistelussa kilpailun lisäämiseksi. Uudistukset tulevat vaikuttamaan myös Vihdin kunnan markkinavuoropuheluita koskeviin käytäntöihin markkinavuoropuheluita lisäävästi.

Vihdin kunta on käynyt yritysten kanssa vuoropuhelua yleisellä tasolla. Yleisen tason vuoropuheluna on esim. kunnan ja paikallisten yrittäjien kesken keväällä 2025 pidetty tapaaminen, johon osallistui myös Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hankintapalvelut. Tapaamisessa kunta

kertoi tulevista kilpailutuksistaan ja opasti, miten ja mistä kunnan tulevista, avoimista kilpailutuksista saa tietoa.

Yksittäisten kilpailutusten osalta markkinavuoropuheluiden tarvetta ja menettelytapoja on arvioitu tarkoituksenmukaisuusperiaatteella. Markkinavuoropuhelulle on nähty tarvetta esim. silloin, kun hankintayksiköllä ei ole ollut tarvittavaa toimittajamarkkinan tuntemusta. Tällöin tavoitteena on ollut esim. saada kilpailutusasiakirjoista poistettua ehdot, jotka rajaavat tarpeettomasti ja tahattomasti tarjousten jättäjien määrää. Toinen keskeinen tavoite on välttää tarpeettoman kalliita ratkaisuja.

Markkinavuoropuhelut edellyttävät kilpailutuksia valmistelevan henkilöstön aikaa, mikä rajaa sitä, kuinka usein laajoja ja kuinka usein markkinavuoropuheluja voidaan järjestää.

Hankintaosaamisen kasvattaminen

Hankintaosaamisen kasvattaminen on tärkeää jatkuvien muutosten keskellä. Muutosten laajuus, syvyys ja nopeus haastavat laajasti julkisia kilpailutuksia toteuttavia työntekijöitä.

Osaamisen saamiseksi kilpailutusprojektiin edellytetään yhteistyötä johdon, hankinnan asiantuntijoiden ja substanssiasiantuntijoiden kesken. Näiden kaikkien kolmen tahon hankintaosaamisen kasvattaminen tukee kilpailutusten onnistumista sekä hankintojen tavoitteellista ohjaamista ja johtamista. Vihdin kunnassa ei ole keskitettyä hankintapalvelua, vaan hankintoja tehdään palvelukeskuksissa hankinta-asiantuntijoiden tukemana.

Hankintaosaamisen kasvattamiseksi Vihdin kunnassa on järjestetty kilpailutuksia valmisteleville henkilöille kaksi koulutuspäivää viimeisen vuoden aikana. Tämän lisäksi yksiköt ovat oman tarpeen mukaan hankineet erillistä koulutusta hankintoihin. Vihdin kunnan hankintaryhmä on aktivoitunut hankintaohjeen mukaisesti osin hankintaosaamisen lisäämiseksi. Tämän lisäksi Vihdin kunta on kilpailuttanut julkisten hankintojen juristipalvelut tarvittavan lisätuen saamiseksi.

Tiedon jakamisen tarve

Kunnalla on lain mukainen velvollisuus kertoa kansallisen kynnysarvon ylittävistä kilpailutuksistaan HILMA -palvelussa ja EU-kynnysarvon ylittävistä kilpailutuksista lisäksi TED-tietopalvelussa. Lakisääteisten velvollisuuksien lisäksi Vihdin kunta julkaisee kaikki avoimet kansallisen kynnysarvon ylittävät kilpailutuksensa www.tarjouspalvelu.fi -sivulla. Lisäksi Vihdin kunta ylläpitää omilla kotisivuillaan kilpailutuskalenteria, jotta kilpailutukset tulisivat alueen yrityksille tiedoksi.

On huomioitava, että suuri osa Vihdin kunnan tilauksista tehdään käytännön syistä olemassa olevien puitejärjestelyiden kautta. Tällöin mahdolliset puitejärjestelyiden sisäiset, kevennetyt kilpailutukset tulevat vain puitesopimustoimittajien tietoon.

Paikallisuusasteen vuosittainen seuranta

Paikallisuusasteen vuosittainen seuranta ei vaikuta toimittajavalintoihin ja siten Vihdin kunnassa ei ole nähty tarpeelliseksi luoda menettelyä sen mittaamiseksi, kuinka suuri osa kunnan hankinnoista ohjautuu yrityksille, joiden kotipaikkana on Vihti.

Voimassa olevan hankintaohjeen mukaisesti jokainen hankinta pyritään kumminkin mahdollisuuksien mukaan valmistelevaan siten, että paikalliset/seudulliset toimijat voivat osallistua tarjouskilpailuun.

Kriteeristöjen tarkastelu

Hankintakriteerien tarkastelu on monin paikoin lain säätelemää. Hankintoja valmisteltaessa pyritään kumminkin varmistamaan, ettei hankintojen kriteereillä pois suljeta pienten- ja keskisuurten yritysten tarjoamista, silloin kun se on käytännön kannalta mahdollista.

Yhteenveto

Vihdin kunta päivitti vuonna 2024 hankintaohjeen, missä ollaan otettu yhdeksi kantavaksi periaatteeksi paikallisten yritysten tarjoamisen mahdollistamisen silloin, kun se on lainsäädännön reunaehdot huomioiden mahdollista. Tämä tavoite tullaan pitämään keskiössä myös jatkossa kunnan hankintoja kehitettäessä. Hankintaohjeen toteutumiseksi jatketaan kunnan sisäisen koulutuksen ja ohjaamisen toteuttamista.

Toimivalta	Vihdin hallintosäätö § 79
Valmistelija	Matias Juupaluoma etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 040 154 9977
Esittelijä	Kunnanjohtaja Erkki Eerola
Ehdotus	Kunnanhallitus merkitsee yllä olevan selvityksen tiedoksi vastauksena aloitteeseen paikallisten yritysten paremmasta huomioimisesta kunnan hankinnoissa ja esittää, että 1. valtuusto merkitsee yllä olevan selvityksen tiedoksi vastauksena aloitteeseen paikallisten yritysten paremmasta huomioimisesta kunnan hankinnoissa. 2. valtuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.
Päätös	Kunnanhallitus merkitsi yllä olevan selvityksen tiedoksi vastauksena aloitteeseen paikallisten yritysten paremmasta huomioimisesta kunnan hankinnoissa ja esittää, että 1. valtuusto merkitsee yllä olevan selvityksen tiedoksi vastauksena aloitteeseen paikallisten yritysten paremmasta huomioimisesta kunnan hankinnoissa. 2. valtuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Tiedoksi

Kunnanvaltuusto 23.03.2026
302/02.00/2025

Ehdotus

Kunnanvaltuusto

1. hyväksyy kunnanhallituksen antaman vastauksen valtuustoaloitteeseen
2. katsoo aloitteen loppuunkäsittelyksi

Päätös

Tiedoksi

aloitteen tekijä